

Inhoudelijke onderbouwing van de drie geselecteerde Implementatiekennissynthesen

Naar aanleiding van de opgehaalde behoeften en informatie uit de Kennisagenda Implementatie heeft het NIC 8 onderwerpen beschreven waarvoor een kennissynthese nodig is. ZonMw heeft hieruit 3 projecten geselecteerd en stelt voor ieder EUR 50.000 beschikbaar voor de verdere uitwerking.

De 3 geselecteerde onderwerpen zijn:

1. Linken van determinanten aan implementatie strategieën

Christiaan Vis, Leti Bodegom-Vos, Erwin Ista

Veel praktijkmensen en professionals weten inmiddels determinanten van implementatie (facilitators en barrières) in kaart te brengen. Echter hoe deze vervolgens te koppelen zijn aan implementatiestrategieën is onbekend. Middels een literatuuronderzoek bekijken we op welke manier op dit moment in onderzoek en praktijk determinanten aan strategieën worden gekoppeld. Hierbij wordt data geëxtraheerd m.b.t. het wel of niet gebruik maken van een raamwerk, zoals Intervention Mapping of gebruik makend van de CFIR-guide tool, in welke mate verschillende stakeholders hierbij betrokken zijn en wat dit proces heeft opgeleverd. Deze synthese geeft inzicht op welke manier tot nu toe determinanten aan strategieën zijn gekoppeld, en daardoor meer inzicht in de effectiviteit van verschillende methoden om determinanten aan strategieën te koppelen. Ook worden aandachtspunten voor verder onderzoek geformuleerd.

2. Designs voor testen van strategieën

Femke van Nassau

Er zijn al diverse overzichtsartikelen bekend over welk design het beste ingezet kan worden voor het testen van een strategie in een bepaalde context. Naast het gebruik van de designs die in deze overzichtsartikelen beschreven zijn, bestaat er momenteel een tendens om in projecten participatieve onderzoeksmethoden te gebruiken, zoals actieonderzoek. Probleem is dat projecten die gebruik maken van deze methoden zelden leiden tot generaliseerbare kennis, waardoor men steeds opnieuw het wiel uitvindt. Onduidelijk is of en onder welke voorwaarden actieonderzoek kan bijdragen aan generaliseerbare kennis. Op basis van een analyse van bestaand of afgerond actieonderzoek komt dit voorstel tot aandachtspunten voor het nuttig inzetten van actie onderzoek. Dit zorgt ervoor dat er in de toekomst voldoende en juiste data verzameld wordt om uit actie-onderzoek projecten kennis op te doen, die niet gebonden is aan een specifieke context.

3. Determinanten van opschalen

Femke van Nassau

Er wordt veel tijd en geld geïnvesteerd in het ontwikkelen en evalueren van interventies. Indien bewezen effectief is de stap naar inbedding en opschaling in Nederland niet altijd een logisch vervolg. In dit project staat het leren van succesvol opgeschaalde interventies centraal. Hierbij wordt met stakeholders van verschillende interventies retrospectief onderzocht op welke manier zij hebben opgeschaald, welke determinanten hierbij een rol speelden en welke strategieën zij hierbij ingezet hebben. Hierbij wordt gestart met interventies gericht op gezonde leefstijl, waarbij de database van Loket Gezond Leven van het RIVM als input dient. Dit resulteert niet alleen in kennis over determinanten voor het opschalen, maar ook voor strategieën voor opschalen, die vertaald kunnen worden naar concrete handvatten voor de praktijk.

De overige 5 belangwekkende onderwerpen voor een kennissynthese die uit de verkenning voortkwamen, waren in willekeurige volgorde:

Linken van determinanten op het niveau van de organisatorische en maatschappelijke context aan implementatiestrategieën

Christiaan Vis, Leti Bodegom-Vos, Erwin Ista

Er is al veel aandacht voor het koppelen van psychologische gedragsveranderings-determinanten aan strategieën, zoals het werk van Susan Michie et al. (Michie et al., 2011). Echter is dit nog minder bekend voor determinanten op het niveau van de organisatie (inner setting) en bredere context (outer setting). Hierin valt te leren van andere vakgebieden, zoals organisatie wetenschappen en innovatiekunde. Daarom zal in dit project via een combinatie van een literatuurstudie en interviews met stakeholders uit andere vakgebieden in kaart gebracht worden wat er bekend is in andere vakgebieden over het koppelen van determinanten aan strategieën, met name op het gebied van de inner en outer setting van zorginstellingen.

Werkzame elementen strategieën

Rianne van der Kleij-van der Sluis

Op het gebied van werkzame elementen van strategieën is recent al veel werk verricht door Cara Lewis en collega's (Lewis et al., 2020). Een aanvullende literatuurstudie lijkt daarom niet nodig. Echter is nog wel weinig bekend over welke methodologie gebruikt kan worden bij het onderzoeken van werkzame elementen van implementatiestrategieën. Hierbij valt te denken aan bijvoorbeeld kwalitatief onderzoek in combinatie met theorievorming, aan het onderzoeken van mediators en moderators voor implementatie, en 'in between' methods zoals coincidence analysis / QCA. Nieuwe methoden voor grootschalige kwantitatieve data-analyse (machine learning, artificial intelligence) claimen om hieraan bij te kunnen dragen, maar toepassingen op het gebied van implementatie van innovaties in de zorg ontbreken. Dit onderwerp wordt verkend middels een literatuurstudie, waarin gekeken wordt hoe dit nu in de literatuur beschreven is. Daarnaast worden stakeholders geïnterviewd om inspiratie op te doen en tot een beschrijving en beoordeling van diverse methodieken te komen. Dit project resulteert in handvatten om metingen en analyses uit te voeren om werkzame elementen van strategieën te identificeren.

Metten van implementatie uitkomsten

Bethany Hipple Walters ism Marieke Wouters

Er zijn diverse meetinstrumenten beschikbaar (*Dissemination and Implementation models in Health Research & Practice; Guide to using the Implementation Outcome Repository*). Echter zijn deze vaak niet vertaald naar de Nederlandse context, waardoor men ze niet gebruikt of verkeerd gebruikt. Binnen dit project zijn er twee mogelijkheden:

- Er wordt 1 meetinstrument vertaald naar de Nederlandse context en gevalideerd. Hierbij zal met een groep stakeholders bepaald worden welke meetinstrument zich hier het beste voor leent en welke ook aansluit bij de behoeften in de praktijk, zoals bijvoorbeeld CFIR. Deze wordt dan vertaald en vervolgens gevalideerd. Zodat deze daarna gereed is voor toepassing in de praktijk.
- Er worden een aantal bestaande meetinstrumenten geselecteerd. Deze worden vertaald naar het Nederlands en kunnen dan in vervolgstudies (buiten de scope van dit project) gevalideerd worden.

Dit project resulteert in een of meerdere Nederlandse gevalideerde meetinstrumenten.

Inclusiviteit (equity)

Bethany Hipple Walters

Internationaal staat het thema inclusiviteit hoog op de agenda. Hierover zijn diverse beschouwingen gepubliceerd die onder andere beschrijven dat implementatie zich moet richten op interventies die zorgen voor een eerlijke verdeling. Echter is er in Nederland nog weinig debat en consensus over hoe dit eruit moet zien. Dit project richt zich op het concretiseren van het thema inclusiviteit binnen implementatie onderzoek in Nederland. Er wordt gestart met inzichtelijk te maken welke internationale kennis (met Verenigde Staten als

voorloper) hierover bekend is en in welke mate implementatiestudies melding maken van diversiteit. Vervolgens worden verschillende stakeholders geïnterviewd, waarbij expliciet de rol van gender, inkomen en opleidingsverschillen wordt meegenomen. Dit resulteert in handvatten hoe in Nederland het thema inclusiviteit in implementatie onderzoek een plaats kan hebben. Een vervolg op deze studie kan zijn om in bestaande data te toetsen of bijvoorbeeld gender/sekse van invloed is op implementatiegedrag of determinanten en of daar andere strategieën voor toegepast zouden moeten worden.

Strategieën op verschillende lagen in het systeem

Wouter Keijser

Op dit moment zijn er diverse lijsten van implementatiestrategieën beschikbaar, zoals ERIC en EPOC, BCT (Michie et al., 2013; Powell et al., 2015; Taxonomy, 2015). Echter worstelt men in de praktijk vaak met deze lijsten, omdat deze niet goed beschreven zijn en de indeling vaak niet logisch is. In de implementatiewetenschap is opgeroepen tot uitvoeriger beschrijving van implementatiestrategieën (bv. doelen, ingrediënten, mechanismen, formats), maar dit is primair voor implementatiewetenschappers van belang en deze lijst is voor praktische toepassing door anderen minder bruikbaar. De Cochrane EPOC groep voert momenteel een literatuurstudie uit, die een inventarisatie en aanbevelingen zal opleveren voor het specificeren van implementatiestrategieën in het kader van Cochrane Reviews.

Tegelijkertijd is een groeiende aandacht voor strategieën die uitgaan van bijvoorbeeld: *complexity theory*; *wicked problems*; en *ecosystems*. Dit project richt zich erop om verschillende aan elkaar gerelateerde langer bestaande strategieën overzichtelijk in te delen en te specificeren, alsmede om daarbij meer recente strategieën te identificeren die systeem-onderdelen overstijgen. Het project draagt daarmee ook bij aan het in kaart brengen en verspreiden van bestaande kennis van en ervaring met strategieën op het gebied van (o.a. whole system) context-specifieke, systemische verandering, zoals (de impact van) integrated care, transformatie, e-health, en nieuwe paradigma's (zoals positieve gezondheid).

Dit project zal op beide ontwikkelingen aansluiten, maar zich richten op toepasbaarheid in implementatie- en verbeterprojecten in de praktijk. Hiertoe zullen Nederlandse projecten (o.m. bij ZonMW) worden geanalyseerd en projectuitvoerders worden bevroegd. Het doel is om tot een praktisch bruikbare indeling van implementatiestrategieën te komen.